62
20. júní

5. gr.

Kostnaðinum við skoðun skurðanna, svo og viðhald þeirra samkvæmt 4. gr., skulu hreppsnefndirnar jafna niður að hálfu leyti á þá, sem lönd eiga að skurðunum, en hinn helmingur kostnaðarins greiðist af sveitarsjóði.

6. gr.

Þegar þeir, er lönd eiga að skurðunum, vilja nota vatnið úr þeim til áveitu, þá hafa þeir, sem neðstir eru, rjett til, að stífla þá fyrst og svo hver af öðrum, sem ofar búa með þeim. Að öðru leyti ákveða hreppsnefndirnar í hverju einstöku tilfelli, hve lengi hver fyrir sig má halda vatninu, svo og hvenær byrja skuli að stífla.

7. gr.

Vanræki einhverjir að inna af hendi vinnu þá að viðhaldi skurðanna, sem hreppsnefndin fyrirskipar samkvæmt 3. gr., skal nefndin láta vinna verkið á kostnað hinna brotlegu. Endurgjald kostnaðarins má síðan taka lögtaki hjá hlutaðeigendum.

8. gr.

Brot gegn samþykkt þessari varða sektum frá 5 til 50 kr., er renna í sýslusjóð.

9. gr.

Mál þau, er rísa út af brotum gegn samþykkt þessari, skal fara með sem almenn lögreglumál.

Þetta er hjermeð kunngjört öllum hlutaðeigendum til eptirbreytni.

Suðuramtið, Reykjavík 20. júní 1903.
J. Havsteen.

63
25. júní

Heilbrigðissamþykkt

fyrir

Vestmannaeyjakauptún og sjóþorp.

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Samþykktin gildir fyrir Vestmannaeyjar.

2. gr.

Sýslumaður er formaður heilbrigðisnefndarinnar. Auk hans eiga sæti í nefndinni einn maður er hreppsnefnd kýs til þriggja ára, og annar er sýslunefnd tilnefnir af íbúum kauptúnsins eða sjóþorpsins til jafnlangs tíma.

3. gr.

Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa eða hinir tveir nefndarmenn, eða hjeraðslæknir óskar þess, þó eigi sjaldnar en þrisvar á

ári, í marzmánuði, í júnímánuði, í októbermánuði; hann ákveður fundartíma og fundarstað, ritar í fundarbók gjörðir nefndarinnar, hefir á hendi brjefaskriptir og annast um að fyrirskipunum nefndarinnar sje hlýtt. Hann getur neitað að framkvæma ályktanir nefndarinnar, en skal þá tafarlaust skjóta málinu til amtmanns. 63 25. júní

Hjeraðslæknir á heimtingu á að sitja á fundi nefndarinnar og taka þátt í umræðunum, en ekki hefir hann atkvæðisrjett; formaður skal boða honum fundina í tæka tíð.

Ritfangakostnað og kostnað, er hlýzt af brjefaskriptum, skal greiða úr hreppssjóði eptir reikningi.

4. gr.

Heilbrigðisnefndin skal hafa gætur á því, að heilbrigðissamþykktin sje haldin og henni hlýtt í öllum greinum. Nefndinni skal heimilt að rannsaka eða láta rannsaka allt það, er umræðir í þessari samþykkt, eða mikla þýðingu hefir fyrir heilbrigði manna, hvort heldur er á almannafæri eða einstakra manna eign.

Einu sinni á ári skal nefndin skoða allar eignir á því svæði, er samþykktin nær yfir, og er henni heimilt að skipta þessu starfi milli nefndarmanna. Ef nokkur einn nefndarmaður, annar en formaður, krefst inngöngu í hús manna til skoðunar í umboði nefndarinnar, þá skal hann hafa í höndum skriflegt umboð frá formanni nefndarinnar. Heilbrigðisnefnd skal færa í eina bók allt það, er hún finnur aðfinnsluvert samkvæmt þessari samþykkt, og skal hún skriflega skipa þeim, er í hlut eiga, fyrir um, hvað þeir eiga að gera til umbóta, ella tilkynna sýslumanni, ef um brot er að ræða gegn samþykktinni.

5. gr.

Ef heilbrigðisnefndin telur nauðsynlega einhverja þrifnaðarumbót eða heilbrigðisráðstöfun, sem hefir í för með sjer útgjöld úr hreppssjóði, þá skal hún leggja mál það fyrir hreppsnefnd og fara fram á að fje sje veitt.

Nú hafnar hreppsnefnd slíkri fjárveitingu og er þá heilbrigðisnefnd heimilt að skjóta málinu til sýslunefndar.

II. Um fráræslu.

6. gr.

Eldhússkolp og þvottaskolp má ekki síga í jörð svo nærri íbúðarhúsum, að hætta sje að því, að jarðvegurinn undir húsunum saurgist; skal veita öllu skolpi burt frá húsum í opnum eða lokuðum ræsum svo langt sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa, eða hella því í forir eða safngryfjur, sem sjeu lokaðar og vatnsheldar.

Öll skolpræsi, hvort heldur er á almannafæri eða einstakra manna eign, skulu vera svo víð og hallajöfn, að hvergi flói út úr þeim og hvergi komi pollur eða vilpur; skal hreinsa þau svo opt að ekki leggi ódaun úr þeim.

Ef heilbrigðisnefnd telur nauðsyn á því, að vatnsheldur botn sje gjörður í nokkurt ræsi, þá er henni heimilt að heimta slíka aðgerð.

63 7. gr.

25. júní Ef ræsi er gjört fram með alfaravegi á opinberan kostnað, skulu þeir, er hús eiga fram með veginum, skyldir að gjöra skolpræsi hver frá sínu húsi útí göturæsið og skulu þau ræsi eigi lakari að gjörð en göturæsið. Skyldir skulu og eigendur fiskhúsa að gjöra skolpræsi meðfram salthúsum sínum og frá þeim, ef heilbrigðisnefnd álítur þess þurfi; þó hver einstakur ekki lengri ræsi en 4 faðma, og gildir hið sama um þessi ræsi og önnur ræsi.

III. Um vatnsból.

8. gr.

Öll opinber vatnsból skal verja hverskonar óhreinindum; er bannað að láta í þau fara eða að þeim koma rennsli úr skolpræsum, forum, haugstæðum, salernum eða peningshúsum, og má ekki láta í þau eða nærri þeim neins konar saurindi, sorp, slor eða hræ, og ekki þvo í þeim eða fast við þau, hvorki fatnað, nje fisk, nje ull, eða neitt það annað, er óhreinkar vatnið, eins fyrir því, þótt um straumvatn sje að ræða; bannað er og að leggja húðir í bleyti í vatnsból eða nærri þeim.

9. gr.

Vatnsþrær (brunnar) skulu svo gerðar, að botn og veggir sjeu steinlímdir. Hleðslan skal ná $^1/_4$ al. eða meira upp úr jörðunni, og útfrá brunnopinu skal steypa steinkraga, 1 al. á breidd að minnsta kosti og halla út frá brunnopinu. Yfir brunnopinu skal vera vatnsþjettur hlemmur, og má hala vatnið upp í fötu. Vatnsþrær eða brunna má ekki gera nær haugum, forum eða salernum, en svo að millibilið sje 15 álnir.

10. gr.

Heilbrigðisnefnd getur bannað að taka vatn úr brunni um stundarsakir, ef hún álítur vatnið óheilnæmt. Ef læknisrannsókn leiðir í ljós að vatnið sje skaðnæmt og að eigi er unnt að gera við brunninn svo að vatnið verði óskaðnæmt, þá skal heilbrigðisnefnd skipa eiganda að leggja vatnsþróna eða brunninn niður.

IV. Um peningshús, hauga og forir.

11. gr.

Stórgripi eða sauðfje má ekki hafa í mannahúsum.

12. gr.

Ef einhver vill reisa peningshús, eða gera for, eða haugstæði eða haughús, þá skal hann gjöra heilbrigðisnefnd aðvart áður en hann byrjar verkið og skal hún gæta þess, að haldin sjeu fyrirmæli þau, er hjer fara á eptir:

Ekkert peningshús má setja nær vatnsbóli en nemi 15 álnum; fjós má ekki setja nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en nemi 10 álnum.

For má ekki gera og ekki hafa haug nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en

nemi 10 álnum, og ekki nær vatnsbóli en nemi 15 álnum. Forarveggir skulu 63
jafnan ná $^1/_4$ alin eða meir upp úr jörðu og skal hafa yfir hverri for sterkan 25. júní.
hlera svo að öruggt sje um að menn eða skepnur geti ekki fallið í forina.

Ef hús standa þjett saman, getur heilbrigðisnefnd bannað mykjuhauga og haughús og heimtað að forir skuli gera úr höggnu grjóti og steinlími, eða steinsteypu, svo að þær sjeu vel vatnsheldar, bæði botn og veggir.

13. gr.

Ef peningshús, haugstæði eða forir, sem eldri eru en þessi samþykkt, valda miklum óþrifnaði, má heilbrigðisnefnd beita fyrirmælum undanfarandi greinar, en heimilt er þá eiganda að skjóta fyrirskipan nefndarinnar á 8 daga fresti undir úrskurð sýslumanns; sýslumaður skal leita álits hjeraðslæknis og þvínæst kveða upp úrskurð í málinu svo fljótt sem verða má.

V. Um salerni.

14. gr.

Þá er hús er reist til íbúðar, skal jafnan um leið reisa salerni og skal það ekki vera nær dyrum, gluggum eða vindaugum á húsinu, en nemi 5 álnum og ekki nær vatnsbóli en nemi 15 álnum. Gólfið í salerninu skal vera steinsteypt og hærra en jarðvegurinn í kring; hafa skal í salerninu saurkagga vel vatnsheldan og skal hann ná fast upp að setunni.

Heilbrigðisnefnd getur leyft að hafa salerni innanhúss í sjerstökum klefa, ef útigluggi á hjörum er á klefanum, gólfið steinsteypt og tvö ílát undir setunni, annað fyrir saur en hitt fyrir þvag.

Ef vatnsheld for er gjörð hjá húsinu, má heilbrigðisnefnd leyfa að hafa salernið yfir forinni, þannig að saurindin fari beina leið í forina.

15. gr.

Í salernum skal seta og gólf jafnan vera vel hrein og saurílátin skal tæma óðar en þau fyllast. Heilbrigðisnefnd skal segja til um hvar láta megi saurindi úr salernum.

16. gr.

Ef engin salerni fylgja þeim húsum, sem eldri eru en þessi samþykkt, eða þau ein, sem illa eru gjörð og mikill óþrifnaður að, þá getur heilbrigðisnefnd heimtað af húseigendum, að þeir gjöri ný salerni á þann hátt er segir í 14. gr.

VI. Um sorp og önnur óhreinindi.

17. gr.

Sorphaugar eða sorpgryfjur skulu ekki vera nær íbúðarhúsum en nemi 5 álnum og ekki nær vatnsbólum en nemi 15 álnum. Flytja skal burtu allt sorpið að minnsta kosti tvisvar á ári, vor og haust.

63 Ef hús standa þjett saman, getur heilbrigðisnefnd heimtað að sorpi og
25. júní. ösku sje safnað í laus ílát úr málmi og flutt burtu óðar en ílátin fyllast.

18. gr.

Skylt er að fleygja öllu slori í sjóinn svo að út taki, ef því ekki er safnað í gryfjur á þeim stöðum, sem heilbrigðisnefnd leyfir.

19. gr.

Ef einhverskonar óhreinindi safnast kringum hús manna, hvort sem það eru íbúðarhús eða önnur hús, svo að fýlulopt eða daunillt rennsli fer út á alfaraveg eða inná eignir þeirra, er næstir búa, þá getur heilbrigðisnefnd skipað húsráðanda þeim, er óþrifnaðinum veldur, að flytja burtu óhreinindin tafarlaust, svo og þarahrúgur uppbornar, sem eru nærri alfaravegi og íbúðarhúsum

VII. Um iðnað, sem óþrifnaður fylgir eða óhollusta.

20. gr.

Hver sá iðnaður, er óhollusta fylgir eða óþrifnaður, t. d. lýsisbræðsla, sútun o. s. frv., skal vera háður eptirliti heilbrigðisnefndar og fyrirmælum hennar að því er hreinlæti snertir, bæði utanhúss og innan.

VIII. Um bökunarstofur.

21. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á öllum bökunarstofum í kauptúninu (þorpinu) og skipa bakara að þvo gólf, lopt og veggi hvenær sem óhreint er.

Þeir menn mega ekki vinna að brauðgerð, sem lungnatæringu hafa eða annan næman sjúkdóm, eða opin sár eða útbrot á höndum eða handleggjum.

Deig má ekki hnoða með fótunum.

Öll tóbaksnautn er bönnuð í bökunarstofu og enginn má sofa í stofunni.

IX. Um matvöru.

22. gr.

Heilbrigðisnefndin skal hafa gát á því, að ekki sje höfð á boðstólum matvara, sem svikin er, eða skemmd, eða skaðleg fyrir heilsu manna.

Nefndinni skal vera frjálst með samþykki hreppsnefndar, að taka í búðum fyrir gangverð sýnishorn af hverri matvöru, þeirri er hún telur líkur til, að svikin sje, eða skemmd, eða skaðleg fyrir heilsu manna, og láta rannsaka hana.

Nú er það bersýnilegt, eða kemur í ljós við rannsókn hjeraðslæknis, eða annara manna, er vit hafa á, að einhver matvara er svikin eða skemmd og ekki nýtileg til manneldis, og skal þá lóga vörunni eða á einhvern hátt gera óskaðlega heilsu manna á kostnað þess, er vöruna hafði á boðstólum.

Ket af veikum skepnum eða sjálfdauðum má ekki selja til manneldis nema hjeraðslæknir eða dýralæknir leyfi.

X. Um íbúðarhús.

23. gr.

Öll þau hús, sem leigð eru til íbúðar, þarmeð taldar sjóbúðir, skulu vera svo gerð, að unnt sje að halda þeim hreinum; gluggar skulu vera á hjörum, að minnsta kosti einn í hverju herbergi, og trjególf í öllum íverustofum.

Heilbrigðisnefnd má heimta af leigjanda eða eiganda, að ræstað sje herbergi í íbúðarhúsi, ef herbergið er svo óhreint, að nefndin álítur húsbúum hættu búna.

24. gr.

Ef íbúðarhús er svo illa gjört eða hrörlegt eða þröngt, að heilbrigðisnefnd álítur hættulegt fyrir heilsu manna að búa í því, þá getur nefndin bannað íbúðina.

Nefndin skal þá tilkynna húseiganda bannið skriflega og færa rök fyrir því, og skal þá fólk fara úr húsinu á tveggja mánaða fresti frá tilkynningardegi, ef húsið er ekki bætt á þeim tíma, svo að nefndinni líki. Þó er húseiganda frjálst á 8 daga fresti að skjóta skipan nefndarinnar undir úrskurð sýslumanns, en hann skal leita álits hjeraðslæknis og því næst leggja úrskurð á málið svo fljótt sem verða má.

25. gr.

Bannað er að taka kjallara til íbúðar án leyfis heilbrigðisnefndarinnar.

Nefndin getur bannað íbúð í gömlum kjöllurum, ef þeir eru mjög rakir, eða dimmir, eða þröngir.

Undir íbúðarhúsum, sem reist eru hjereptir, má ekki hafa kjallara svo gjörða, að vatn standi í þeim nokkurn tíma.

XI. Um skóla.

26. gr.

Heilbrigðisnefnd skal skoða öll skólahús og skólastofur, hvort heldur er opinber eign eða einstakra manna, að minnsta kosti tvisvar á ári; í byrjun skólaársins og á því miðju.

Hver sá, er tekur til kennslu 10 börn eða fleiri, er skyldur að tilkynna heilbrigðisnefnd hvar hann ætlar að kenna.

27. gr.

Hver kennslustofa handa börnum skal vera svo stór, að 80 rúmfet komi á hvert barn í minnsta lagi. Allir gluggar skulu vera á hjörum. Gólf skal þvo á degi hverjum en ekki sópa.

28. gr.

Ef heilbrigðisnefnd verður í skóla vör við börn eða kennara, er hafa einhvern næman sjúkdóm, þá skal hún þegar tilkynna hjeraðslækni nöfn og heimili þeirra, sem sjúkir eru.

Ef skólabarn eða kennari hefir berklasótt og læknir álítur að um mikla

63 25. júní sóttnæmishættu sje að ræða, þá getur heilbrigðisnefnd bannað, að barnið eða kennarinn komi í skólann, þar til er sóttnæmishættan, að dómi læknis, er um garð gengin.

Holdsveik börn mega ekki ganga í skóla og holdsveikir menn ekki fást við barnakennslu.

XII. Um næma sjúkdóma.

29. gr.

Þá er lögskipuðum vörnum er haldið uppi gegn næmum sjúkdómi, skal heilbrigðisnefnd aðstoða hjeraðslækni við sóttvörnina.

Ef upp kemur alvarlegur næmur sjúkdómur á því svæði, er samþykktin nær yfir eða í nálægum sveitum, þá er heilbrigðisnefnd heimilt í samráði við hjeraðslækni, að setja um stundarsakir strangari fyrirmæli, en í samþykkt þessari felast, um hreinlæti utan húss og innan, burtflutning á óhreinindum o. s. frv.

XIII. Um kirkjugarða.

30. gr.

Þá er gera skal nýjan kirkjugarð, eða stækka gamlan garð, skal leita álits heilbrigðisnefndar, og getur hún heimtað, að garðstæðið sje þurkað með lokræsum, ef það er svo raklent, að vatn komi upp í grafirnar nokkru sinni.

Vatnsból skulu ekki vera nær kirkjugarði á jafnsljettu eða undan brekku, en nemi 100 álnum.

Allir kirkjugarðar skulu vera grasi grónir.

Grafa skal svo djúpt, að tveggja álna moldarlag sje ofan á kistu.

XIV. Um sektir o. fl.

31. gr.

Ef menn brjóta þessa samþykkt eða vanrækja að framkvæma á settum fresti nokkra þá fyrirskipan, er heilbrigðisnefnd setur samkvæmt henni, þá varðar það allt að 200 kr. sekt.

Ef heilbrigðisnefnd kýs heldur að láta vinna verk það, er vanrækt hefir verið, á kostnað þess, er verkið átti að vinna, þá er henni það heimilt, og skal þá greiða kostnaðinn til bráðabyrgðar úr sveitarsjóði, en síðan taka hann lögtaki hjá þeim er sekur er.

32. gr.

Samþykkt þessi öðlast gildi 1. septbr. 1903.

* * *

Samþykkt þessi, sem er orðin til á þann hátt, sem fyrirmælt er um í 1. gr. laga 13. septbr. 1901, um heilbrigðissamþykktir í kaupstöðum, kauptúnum og sjóþorpum á Íslandi, er hjer með staðfest af amtsráðinu í Suðuramtinu.

Amtsráð Suðuramtsins, Reykjavík 25. júní 1903.

J. Havsteen.